

Řízení o určení pravosti pohledávky

Řízení o určení pravosti pohledávky v konkursu, vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání, je ve smyslu ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. prosince 2007) sporem vyvolaným konkursem; v tomto řízení proto nelze postupovat podle § 114b o. s. ř. (ve znění účinném do 31. prosince 2007).

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 3375/2010, ze dne 29.9.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Z., spol. s r. o., se sídlem v H., zastoupeného JUDr. J. J., advokátem, se sídlem v B., proti žalovanému JUDr. V. K., advokátu, jako správci konkursní podstaty úpadce Ing. J. K., CSc., zastoupenému H.K., advokátkou, se sídlem v P., o určení pravosti pohledávky, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 58 Cm 67/2009, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12. května 2010, č. j. 15 Cmo 22/2010-46, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. května 2010, č. j. 15 Cmo 22/2010-46 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. ledna 2010, č. j. 58 Cm 67/2009-25, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 25. ledna 2010, č. j. 58 Cm 67/2009-25, vydaným jako rozsudek pro uznání, Městský soud v Praze rozhodl o žalobě z 9. září 2009 tak, že určil, že pohledávka žalobce (Z. spol. s r. o.) v celkové výši 4.474.362,90 Kč, přihlášená žalobcem do konkursního řízení vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 60 K 38/2006, jako pohledávka druhé třídy, nevykonatelná a bez nároku na oddělené uspokojení, je po právu (bod I. výroku). Dále soud zavázal žalovaného (správce konkursní podstaty úpadce Ing. J. K., CSc.) zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 10.600,- Kč (bod II. výroku).

Soud uzavřel, že žalovaný se přes výzvu dle § 114b odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), provedenou usnesením ze dne 25. listopadu 2009, č. j. 58 Cm 67/2009-17, doručenou mu 2. prosince 2009, v určené třicetidenní lhůtě k žalobě nevyjádřil. Důvody, pro něž žalovaný požádal (podáním z 23. prosince 2009) o prodloužení lhůty, neměl soud za vážné. Proto soud uzavřel, že ve smyslu § 114b odst. 5 o. s. ř. se má za to, že žalovaný nárok uznal a podle tohoto uznání o věci rozhodl v souladu s § 153b odst. 3 a 4 o. s. ř.

K odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 12. května 2010, č. j. 15 Cmo 22/2010-46, potvrdil rozsudek soud prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud přitakal závěrům soudu prvního stupně. Dále neshledal opodstatněnou námitku odvolatele, že v incidenčních sporech je použití § 114b o. s. ř. vyloučeno. Potud zdůraznil, že žaloba byla podána 9. září 2009 a k tomuto datu znění § 114b odst. 1 o. s. ř. takové omezení ve vazbě na incidenční spory neobsahovalo. Odvolací soud uzavřel, že odvolací argumentace v dotčeném směru vychází ze staršího znění § 114b odst. 1 o. s. ř., vytýkáje současně dovolateli, že přehlédl i změnu § 118b o. s. ř., podle které jsou ze zákona koncentrována všechna sporná řízení (s výjimkami tam uvedenými).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/) a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/) a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Konkrétně dovolatel namítá, že:

- 1/ Důvody, pro něž požádal o prodloužení lhůty k vyjádření, byly vážné.
- 2/ Jeho podání z 23. prosince 2009 bylo i vyjádřením ve věci samé (toto vyjádření obsahovalo).
- 3/ Žaloba je napsána způsobem, který neumožňuje se k ní řádně vyjádřit.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout jako zjevně bezdůvodné, maje napadené rozhodnutí za správné.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným dle § 237 odst. 1 písm. c/ pro posouzení otázek dovoláním otevřených v rovině dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.

U přípustného dovolání přihlíží Nejvyšší soud z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) též vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Právě takovou vadou - byť dovoláním nenamítanou - je řízení zjevně postiženo.

Zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“); srov. § 433 bod 1. a § 434 insolvenčního zákona.

Pro zákon o konkursu a vyrovnání se přitom i v době jeho účinnosti uplatňovala ustanovení občanského soudního řádu pouze přiměřeně a subsidiárně (nestanovil-li zákon o konkursu a vyrovnání jinak) - srov. § 66a odst. 1 ZKV.

Podle ustanovení § 432 insolvenčního zákona pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona se použijí dosavadní právní předpisy.

Toto ustanovení bylo dosud Nejvyšším soudem standardně vykládáno tak, že pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená podle zákona o konkursu a vyrovnání, která pokračují po 1. lednu 2008, se po uvedeném datu použije coby „dosavadní právní předpis“ nejen zákon o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007, nýbrž i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2007 (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 16/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je ovšem také ustálena v závěru, že „dosavadní právní předpisy“ ve smyslu § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se použijí nejen pro dříve (před 1. lednem 2008) zahájená konkursní a vyrovnací řízení, nýbrž i pro spory vedené na základě těchto (konkursních a vyrovnacích) řízení, tedy i pro spory vyvolané konkursem, jak jsou pojmenovány např. ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. června 2007, Opjn 8/2006, uveřejněném pod číslem 74/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Srov. k tomu např. důvody rozsudků Nejvyššího soudu uveřejněných pod čísly 74/2009, 86/2009, 114/2009 20/2010, 42/2010, 63/2010, 64/2010 (rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu), 66/2010, 68/2010, 88/2010, 102/2010 a 103/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (v posledním z označených rozhodnutí bylo řízení o žalobě o určení pravosti pohledávky v konkursu prohlášeném podle zákona o konkursu a vyrovnání zahájeno rovněž po 1. lednu 2008).

Takový výklad § 432 odst. 1 insolvenčního zákona je plně v souladu s logikou věci, když tzv. doprovodným zákonem k insolvenčnímu zákonu (zákonem č. [296/2007](#) Sb.) byla s účinností od 1. ledna 2008 v občanském soudním řádu ustanovení týkající se konkursu a vyrovnání, jakož i sporů jimi vyvolaných nahrazena nebo zrušena tak, že od uvedeného data pojednává občanský soudní řád pouze o insolvenčním řízení a incidenčních sporech projednávaných v jeho rámci. Přitom je zjevné, že na rozdíl od konkursních a vyrovnacích řízení podle zákona o konkursu a vyrovnání, která již od 1. ledna 2008 nově zahájit nelze, spory jimi vyvolané mohou být (stejně jako tomu bylo v tomto případě) zahájeny i po 1. lednu 2008.

Pro spory vyvolané konkursem prohlášeným (byť i po 1. lednu 2008) v konkursním řízení zahájeném před 1. lednem 2008 podle zákona o konkursu a vyrovnání, se tudíž uplatní jako „dosavadní právní předpis“ ve smyslu § 432 odst. 1 insolvenčního zákona také příslušná ustanovení občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2007. To platí nejen pro určení věcné příslušnosti soudu (§ 9 odst. 3 písm. t/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007), místní příslušnosti soudu (§ 88 písm. i/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007) nebo pro posouzení přípustnosti dovolání (§ 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007), nýbrž i pro úpravu týkající se přípravy jednání (§ 114b o. s. ř., o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007) a zákonné koncentrace řízení (§ 118b o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007).

Na uvedeném ničem nezměnila (s dále popsanou výjimkou) ani novela občanského soudního řádu provedená s účinností od 1. července 2009 zákonem č. [7/2009](#) Sb. Skutečnost, že tento zákon znovu zavedl pravidla pro určování výlučné místní příslušnosti soudu pro spory vyvolané konkursem nebo vyrovnáním (srov. § 88 písm. o/ o. s. ř., ve znění účinném od 1. července 2009), je přitom zjevnou legislativní chybou; k tomu, aby bylo možné hovořit o smysluplném záměru zákonodárce, chybí totiž v dnešní podobě občanského soudního řádu ustanovení, jež by nejprve určovalo, že krajský soud (u kterého jedině může být prováděn konkurs a vyrovnání podle zákona o konkursu a vyrovnání) je k projednání a rozhodnutí takových sporů věcně příslušný. Jedinou změnou, kterou lze s účinností od 1. července 2009 pokládat na základě zákona č. [7/2009](#) Sb. za uplatnitelnou v konkursním a vyrovnacím řízení vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání a ve sporech takovým řízením vyvolaných (a to vzhledem k obsahu článku II. bodu 4 uvedeného zákona), je nová úprava doručování písemností a předvolávání k soudu, včetně nového důvodu zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. h/ o. s. ř., ve znění účinném od 1. července 2009 (srov. k tomu v literatuře Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 380-381).

V poměrech dané věci výše formulované závěry znamenají, že ačkoliv byl spor o určení pravosti pohledávky, coby spor vyvolaný konkursem prohlášeným podle zákona o konkursu a vyrovnání, zahájen po 1. červenci 2009 (9. září 2009), měl jej soud prvního stupně i odvolací soud projednat a rozhodnout o něm (s výjimkou nové úpravy doručování písemností a předvolávání k soudu) podle občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2007.

Podle ustanovení § 114b o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007, vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, může předseda senátu, s výjimkou věcí, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2), a věcí uvedených v § 118b a § 120 odst. 2, místo výzvy podle § 114a odst. 2 písm. a/ nebo nebylo-li takové výzvě řádně a včas vyhověno, žalovanému usnesením uložit, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení. K podání vyjádření určí lhůtu, která nesmí být kratší než 30 dnů od doručení usnesení.

Dle ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007, ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, ve věcech ochrany proti uveřejňování informací, které jsou zneužitím svobody projevu, slova a tisku, popřípadě ochrany práv třetích osob podle právních

předpisů o hromadných informačních prostředcích, ve sporech vyvolaných konkursem a vyrovnáním, o základu věci ve sporech o ochranu hospodářské soutěže, o základu věci ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, o základu věci ve sporech z porušení nebo ohrožení práva na obchodní tajemství a v dalších případech stanovených zákonem mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do skončení prvního jednání, které se v nich konalo; k později uvedeným skutečnostem a důkazům se nepřihlíží. To neplatí, jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly (vznikly) po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést.

Jak v této souvislosti přílehavě uzavřel již Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 23. května 2003, sp. zn. 13 Cmo 56/2003, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročníku 2004, pod číslem 16, řízení o určení pravosti pohledávky v konkursu vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání, je ve smyslu ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. prosince 2007) sporem vyvolaným konkursem; v tomto řízení proto nelze postupovat podle § 114b o. s. ř. (ve znění účinném do 31. prosince 2007).

Vzhledem k tomu, že soudy nižších stupňů výše popsané zásady nerespektovaly, zatížily řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; užití nesprávného znění občanského soudního řádu bylo totiž určující pro (ne)správnost závěru, že rozsudek pro uznání mohl být vydán. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně zrušil, včetně závislých výroků o nákladech řízení a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem, odst. 3 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)